

VAD jaarverslag 2006

Voorwoord

2006 kende een moeilijke start. Eind 2005 liep het convenant met de Vlaamse overheid af en we startten 2006 zonder schriftelijke overeenkomst en zonder een concreet beleidsplan. Met een voorlopig jaarplan continueerden we onze werking en het duurde tot de zomer van 2006 vooraleer een nieuw convenant 2006-2010 werd afgesloten.

De Vlaamse minister van Volksgezondheid Inge Vervotte organiseerde in november 2006 een grootse gezondheidsconferentie over middelengebruik. Ook al had VAD geen prominente plaats tijdens de conferentie zelf, toch engageerden heel wat stafleden zich in de voorbereidende werkgroepen alcohol en drugs, en leverden we belangrijke bijdragen aan de formulering en onderbouwing van evidence-basedstrategieën voor preventie van alcohol- en andere drugproblemen. We participeerden tevens aan de stuurgroep van de gezondheidsconferentie waarin de streefdoelen voor het Vlaamse beleid met betrekking tot psychoactieve middelen werden geformuleerd.

We kunnen naar 2006 terugkijken als naar een vruchtbaar jaar, getuige dit jaarverslag. De campagne **Alcohol. Bekijk het eens nuchter** kreeg een nieuw luik, gericht naar partners van probleemdrinkers en er werden verschillende nieuwe initiatieven en methodieken ontwikkeld ter ondersteuning van de preventieve werking in maatschappelijke sectoren.
Gezien het belang van de continuïteit in de aanpak van preventie, zetten we de structurele deelaspecten van onze werking verder, waaronder De DrugLijn, het vormingsaanbod Werkwijze®, de bibliotheek en alle andere structurele opdrachten van VAD als expertisecentrum: consult en advies, netwerking en coördinatie, informatieverstrekking,…
Nieuwe werkgroepen met VAD-leden, ter ondersteuning van de werking, zagen het licht, waaronder de Denkgroep preventie en de Expertengroep alcohol. Het Forum verslavingsgeneeskunde ontwikkelde zich verder tot een werkgroep waar artsen uit de sector elkaar vinden, met een jaarlijks symposium en dossiervorming als concrete output.

Verder engageerde VAD zich in een samenwerkingsverband met Fedito Wallonne en Fedito Bruxelloise en stichtten we samen een nieuwe vzw: info@D. Deze vzw heeft ruime doelstellingen, waarin samenwerking op nationaal niveau centraal staat. Zo werden we als vzw aangesproken om de projectoproep van federaal minister van Volksgezondheid Rudy Demotte in het kader van het Fonds ter bestrijding van verslaving te organiseren en dienden we een aantal projecten in het kader van dit fonds in, samen met leden en andere partners op het werkveld.

Bij het terugkijken naar 2006 gaat onze dank in de eerste plaats naar Vlaams minister van Volksgezondheid Inge Vervotte voor het vertrouwen in VAD als partnerorganisatie voor het uitvoeren van het Vlaamse beleid. Dankzij de Vlaamse subsidies en het vertrouwen van de overheid kan VAD zich blijven ontwikkelen als expertisecentrum voor alcohol- en andere drugproblemen in Vlaanderen.

Onze dank gaat ook naar de VAD-leden voor hun blijvende ondersteuning en deskundige inbreng in vormingen, dossiervorming en standpuntbepaling.
Ook onze structurele partners in het werkveld verdienen een woord van dank. In het bijzonder willen we de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) met preventiewerker bedanken voor hun blijvend engagement in de samenwerking met VAD, ook zonder formeel samenwerkingsprotocol.
Ten slotte gaat onze dank naar de voltallige VAD-staf die, zelfs in onzekere en onduidelijke omstandigheden, het beste van zichzelf geeft en zich blijft inspannen om deskundig en kwalitatief werk af te leveren. Ook onze vrijwilligers, zowel in het documentatiecentrum als op De DrugLijn, verdienen onze blijvende waardering en dank.

Dr. Frieda Matthys   Marijs Geirnaert



Colofon
Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15
1030 Brussel
T 02 423 03 33
F 02 423 03 34
vad@vad.be
www.vad.be



VAD

DE DRUGLIJN
078-15-10-20
www.druglijn.be

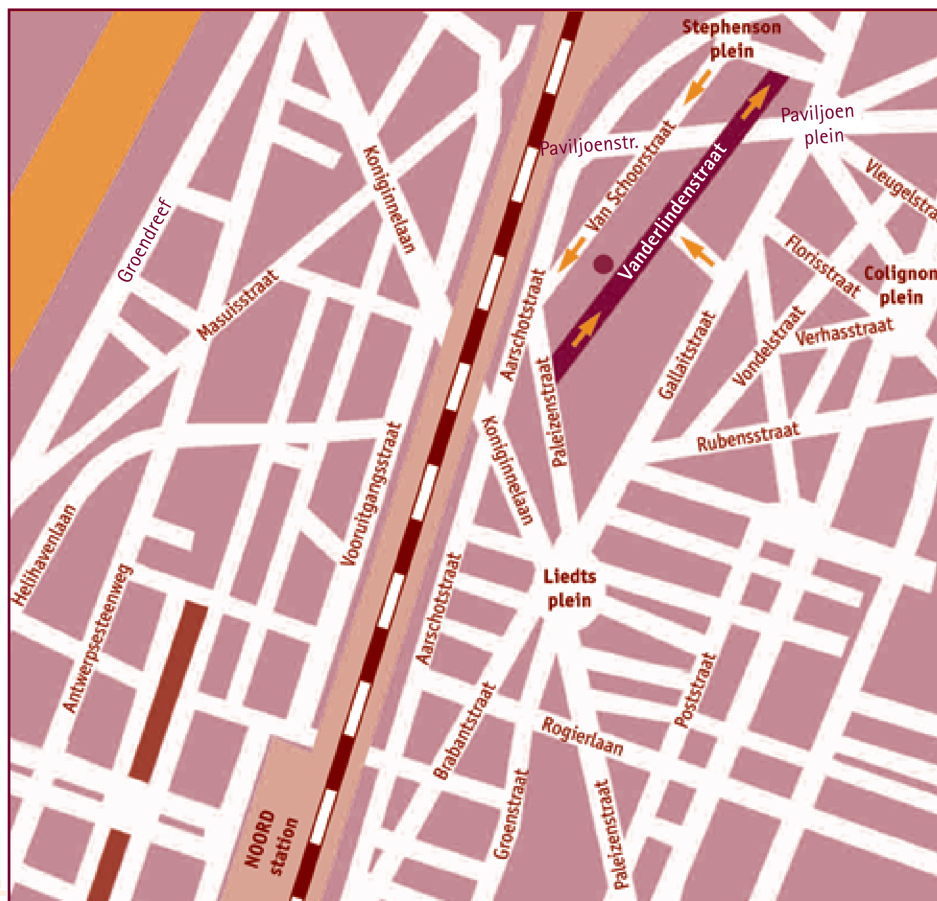
Lay-out en druk
EPO
Lange Pastoorstraat 25-27
2600 Berchem

VU
Frieda Matthys
Vanderlindenstraat 15
1030 Brussel

Dit jaarverslag beschrijft verschillende publicaties. De publicaties vermeld op p.12 van dit jaarverslag kan u bestellen bij VAD. U kan ook onze gratis catalogus opvragen via T 02 423 03 33 of vad@vad.be.

www.druglijn.be

www.vad.be



VAD is centraal gehuisvest, op loopafstand van het treinstation Brussel-Noord. Hier vindt ook het merendeel van de door VAD georganiseerde vormingen, infosessies, overleg,… plaats.

Vanderlindenstraat 15 – 1030 Brussel
T 02 423 03 33 – F 02 423 03 34 – E vad@vad.be

VAD, de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw, overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond de thematiek van alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. VAD wil vanuit een gezondheids- en welzijnsperspectief de Vlaamse bevolking in het algemeen en intermediairen in het bijzonder deskundiger maken in het omgaan met alcohol en andere drugs.

Kernfuncties:

» de alcohol- en drugthematiek in de samenleving bespreekbaar maken;
» (inter)sectorale netwerken met potentiële partners uitbouwen;
» een kwaliteitsvolle en wetenschappelijk onderbouwde aanpak van de alcohol- en drugthematiek ondersteunen.

VAD is er voor iedereen: algemene bevolking, intermediairen in de maatschappelijke sectoren, overheid, pers, VAD-leden en andere organisaties die professioneel met preventie en hulpverlening bezig zijn.De pijlers van de VAD-werking zijn: informatieverstrekking, De DrugLijn, studie en onderzoek, preventie, hulpverlening, vorming en beleidsvoorbereiding.

Dankzij de representativiteit van haar leden is VAD in Vlaanderen het knooppunt van de expertise op het terrein en het aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. De VAD-leden beschikken over heel wat knowhow en engageren zich om die in VAD te investeren.

In 2006 verwelkomden we vijf nieuwe leden:

1. Traject, Stedelijk Onthaalcentrum voor alcohol-, medicatie- en druggebruik (Aalst)
2. Medisch Centrum Sint-Jozef, Opname- en Behandelafdeling (Bilzen)
3. CGG Ahasverus, Vestiging Therapiecentrum Vilvoorde
4. Ontwenningsafdeling X3 van het PZ Stuivenberg (Antwerpen)
5. Psychiatrisch Centrum Sint-Amandus, Afdeling Reigerlo B (Beernem)

VAD wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid.

Info@D vzw

In november 2006 werd **Info@D vzw** onder de doopvont gehouden. Info@D bestaat uit leden van de drie koepelorganisaties in respectievelijk Vlaanderen (VAD), Wallonië (Fédito Wallonne) en Brussel (Fédito Bruxelloise) die het alcohol- en drugwerkveld in België vertegenwoordigen. De doelstelling van Info@D is het organiseren en opvolgen van alle activiteiten met betrekking tot de gezondheidsaspecten van legaal en illegaal druggebruik in België. Info@D spitst zich in het bijzonder toe op het ontwikkelen en organiseren van informatiecampagnes en het bevorderen van contacten en uitwisseling tussen actoren uit het werkveld.





Info@D vzw: Vlaanderen, Wallonië en Brussel bundelen de expertise op het vlak van alcohol, drugs en informatieverstrekking.

Hieronder ziet u het **VAD-team anno 2006**. Een update vindt u op: www.vad.be/over_vad/wie_wat/team.html

Marijs Geirnaert (directeur)
Anne De Jaeghere | Annie De Jaeger | Ellen Nies | Els Vandenberghe | Else De Donder | Fred Laudens | Geert Verstuyf | Gilles Geeraerts | Greet Van Holsbeeck | Hadewijch Heyvaert | Hilde Kinable | Ilse Bernaert | Ilse De Maeseneire | Inge Baeten | Joachim Deboosere | Jochen Schrooten | Johan Rosiers | Katrien Dewaelheyns | Liesbeth Vermeylen | Marc Wauters | Marie-Claire Lambrechts | Mia De Bock | Mieke Van Peteghem | Nadine Roose | Patrick Delaere | Paul Lauwers | Peter Van der Voort | Saskia Van Lint | Tina Van Havere | Tom Evenepoel | Tom Warmoes (stafmedewerkers)
Anke Jacobus | Veerle Vermeulen (uit dienst in 2006)
Eric Gallin | Christian Van Lint | Yolande De Meeter | team van DrugLijnmedewerkers (vrijwilligers)

DE DRUGLIJN

De DrugLijn – een initiatief van VAD – wil een zo ruim mogelijk publiek een antwoord op maat bieden op alle mogelijke vragen over drank, drugs, pillen en gokken. Gebruiker, ex-gebruiker, partner, familielid, ouder, vriend, leraar, collega, hulpverlener, preventiewerker, kind van gebruikende ouders,...: een team van stafmedewerkers en een ploeg vrijwilligers staan ter beschikking van iedereen.

Velen beschouwen De DrugLijn als een telefoonlijn. Terecht, maar dankzij haar informatieve website en de e-mailbeantwoording is de lijn uitgegroeid tot veel meer dan dat.
De DrugLijn heeft in se een preventieve opdracht, en is dus in feite geen nood- of hulplijn. Toch is ook het opvangen, ondersteunen, adviseren en oriënteren van bellers en e-mailers dagelijkse praktijk. De DrugLijn garandeert immers anonimiteit en streeft naar zo persoonlijk mogelijke contacten en antwoorden op maat. De lijn wil vooral ook drempelverlagend werken. Zo maakt ze de stap naar hulpverlening haalbaar, maar kan ze ook een eerste aanzet vormen op het vlak van bijvoorbeeld psycho-educatie en vroeginterventie.

De DrugLijn situeert zich op een kruispunt van vele wegen en kan ook via diverse kanalen gecontacteerd worden. Dat maakt dat een breed scala aan doelgroepen met een even breed gamma aan vragen een beroep doet op de lijn. Dat blijkt ook uit de jaarcijfers van 2006.

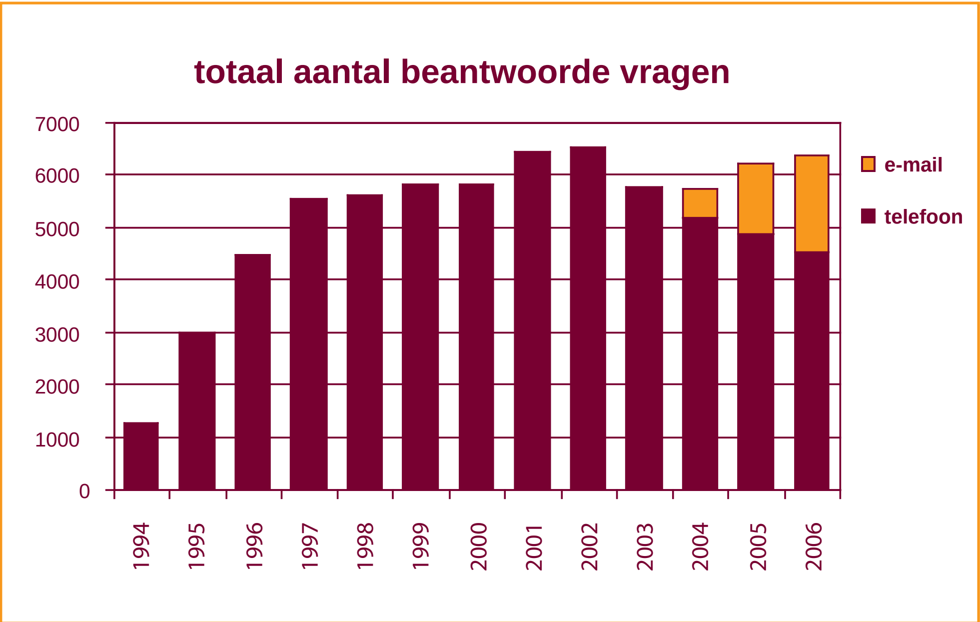
AANTAL CONTACTEN

De DrugLijn werd in 2006 in totaal 7 276 keer gebeld en ontving 1 860 e-mails. Voor de telefoonlijn geldt wel dat niet elke oproep tot een effectief gesprek leidt. Wie immers buiten de permanentie-uren van de lijn belt, krijgt de informatie van het Interactive-Voice-Responsesysteem te horen. Dat gebeurde 2 419 keer. Voorts komt het bij een aantal bellers binnen de permanentietijden niet tot een gesprek. Meestal haken ze onmiddellijk in of blijven ze stil, occasioneel gaat het om een grap. In 2006 waren er 339 dergelijke oproepen. 4 518 oproepen mondden wel uit in een volwaardig gesprek.
Er waren 361 gesprekken minder dan in 2005. De lichte daling van de voorbije jaren zet zich dus verder. Tegelijk blijft de gemiddelde gespreksduur toenemen: een gesprek duurde in 2006 gemiddeld bijna drie minuten langer dan in 2003.

In contrast met de daling van het aantal gesprekken staat de stijging van het aantal e-mails. Tegenover 2005 klom dat aantal met maar liefst 512 (of 38%) tot 1 860, ofwel gemiddeld vijf e-mailvragen voor elke dag van het jaar.

De som van e-mails en volwaardige gesprekken maakt dat De DrugLijn in totaal 6 378 mensen te woord stond. Dat is een lichte stijging van 151.

Onderstaande grafiek toont aan dat in 2006 het op twee na hoogste aantal vragen ooit beantwoord werd. Omdat echter de gespreksduur is toegenomen en het tijdsintensieve beantwoorden van e-mails steeds zwaarder doorweegt, was 2006 voor de beantwoorders drukker dan ooit.



De grafiek toont aan dat De DrugLijn steeds meer een 'e-lijn' wordt: drie op de tien contacten met De DrugLijn verlopen inmiddels via e-mail.

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

Voor alle informatie- en hulpvragen over drank, drugs, pillen en gokken.

via telefoon: 078 15 10 20
Voor een anoniem, objectief en vertrouwelijk gesprek. De beantwoorders zitten klaar om naar je verhaal te luisteren, concrete informatie en/of een eerste advies te geven. Ze weten ook waar je bij jou in de buurt terechtkan voor drughulp of -preventie.
ma-vr 10u tot 20u | vanaf een vast toestel bel je aan voordeeltarief

via www.druglijn.be
Op deze site vind je meer dan tweehonderd pagina's informatie over drank, drugs, pillen en gokken, én over de DrugLijn zelf. Je kan ook anoniem je vraag mailen via www.druglijn.be/contact.
24u/24u | je mail wordt binnen 5 werkdagen beantwoord.



WIE NEEMT CONTACT OP? WELKE VRAGEN?

Dankzij de duizenden contacten is De DrugLijn goed geplaatst om in te schatten welke vragen, opvattingen en houdingen omtrent alcohol- en druggebruik in Vlaanderen leven. Daarom worden sinds jaar en dag van elk contact via telefoon of e-mail gedetailleerde gegevens geregistreerd. De cijfers die dat oplevert, zijn uitvoerig na te lezen in het jaarverslag van De DrugLijn.

Het is in elk geval duidelijk dat de telefoonlijn en de e-mailservice elk een eigen publiek aanspreken.
Het zal niet verbazen dat de e-mailservice, in vergelijking met de telefoonservice, een veel jonger publiek aanspreekt. Bijna 50% van alle mailers is tussen de 15 en 25 jaar oud. In die leeftijdscategorie bevinden zich veel scholieren en studenten met vragen voor opdrachten, maar ook jonge gebruikers, hun partners of vrienden. Toch vinden ook oudere leeftijdsgroepen stilaan de weg naar de e-mailbeantwoording.
Aan de telefoon vormen 35- tot 50-jarigen de grootste groep (42% van alle bellers). Ouders vormen hier – ook al neemt hun aandeel stilaan af – met 32% nog steeds de grootste groep.

	mail	tel	totaal
(ex-/ooit-)Gebruiker	28 %	26 %	**26 %**
Ouder	8 %	32 %	**26 %**
Gerelateerde (o.a. partner, broer/zus, vriend,...)	24 %	23 %	**23 %**
Geïnteresseerde (o.a. scholier/student)	33 %	8 %	**15 %**
Intermediaire hulpverlening	3 %	6 %	**5 %**
Intermediaire preventie	3 %	4 %	**4 %**
Andere	1 %	1 %	**1 %**
	100 %	100%	**100 %**

In vier op de vijf e-mails en gesprekken komen een of meerdere drugs ter sprake. In 34% van die contacten gaat het om cannabis. Alcohol (22%) en cocaïne (17%) vervolledigen de top drie van meest besproken drugs. Ook hier vallen verschillen op tussen e-mail en telefoon: cannabis, alcohol en cocaïne komen vaker ter sprake aan de telefoon, terwijl XTC en ecodrugs, maar ook methadon meer in e-mails aan bod komen dan aan de telefoon.

	mail	tel	totaal
Cannabis	26%	37%	**34%**
Alcohol	19%	23%	**22%**
Cocaïne	14%	19%	**17%**
Speed	12%	12%	**12%**
Medicatie	7%	9%	**9%**
XTC	10%	6%	**7%**
Heroïne	6%	8%	**7%**
Methadon en buprenorfine	4%	3%	**3%**
GHB	2%	1%	**2%**
Tabak	1%	2%	**2%**
Ecodrugs, smartdrugs	3%	1%	**2%**
LSD en aanverwante	2%	1%	**1%**
Paddestoelen	1%	1%	**1%**
Snuifmiddelen en poppers	1%	1%	**1%**
Gokken	0%	1%	**1%**

Noot: in sommige mails en gesprekken komt geen enkel product met zoveel woorden ter sprake. Anderzijds gebeurt het dat binnen dezelfde e-mail of hetzelfde gesprek meer dan een product aan bod komt. Daarom ligt de som van de percentages hoger dan 100.



WWW.DRUGLIJN.BE

Net zoals De DrugLijn binnen de VAD-werking een plaats inneemt als publieksservice, wordt ook www.druglijn.be ten opzichte van de VAD-website geprofileerd als referentiepunt voor het ruime publiek. Dat lijkt aardig te lukken, want het aantal bekeken pagina's steeg in het voorbije jaar met liefst 27% tot 780 336. Vooral het Drugs ABC en de FAQ-rubriek op de site worden druk geconsulteerd.

DRUKWERK EN CAMPAGNES

De DrugLijn beschikt over drukwerk (flyers, postkaartjes, stickers,...) om haar telefoonnummer en website te promoten, maar heeft ook een eigen aanbod aan inhoudelijke folders. **Meest gestelde vragen** is een reeks folders die telkens een thema aankaart waarover veel vragen gesteld worden. De reeks wordt regelmatig uitgebreid en uiteraard ook up-to-date gehouden. Zo werd de folder **Meest gestelde vragen. Drugs en de wet** in 2006 geactualiseerd.

De DrugLijn wordt steevast betrokken bij sensibiliserende campagnes binnen VAD. Op p.12 leest u meer over de campagnes. Naar aanleiding van de campagne **Als je partner drinkt...** werd in 2006 de rol van De DrugLijn uitgebreid, vooral dan op het vlak van service. In het verleden kon het publiek bij campagnes voor inhoudelijke of persoonlijke vragen over het thema bij De DrugLijn terecht, maar ditmaal gold dat ook voor de gewone aanvragen van campagnemateriaal. Door het publiek eenvormig De DrugLijn als contactpunt bij campagnes aan te reiken, wordt de drempel om met vragen naar buiten te komen meteen een stuk lager. Voor de DrugLijnmedewerkers draaide het uit op een positieve try-out. Voor herhaling vatbaar dus.

DE DRUGLIJN
078-15-10-20
VANAF NU: ma-vr 10-20u
www.druglijn.be

In 2005 maakte een evaluatie van de permanentie-uren duidelijk dat het aantal oproepen tijdens de avonduren en op zaterdagen met de jaren was afgenomen. Tegelijk pleitten de cijfers van de oproeppogingen voor een betere bereikbaarheid tijdens de voormiddag. Daarom werd beslist om af te stappen van de sinds 1996 geldende permanentie-uren (ma-vr 12u-21u en za 15u-21u). Op 1 augustus 2006 was het zover en schakelde De DrugLijn over naar een permanentie van ma-vr 10u-20u. Met die eenduidige en vlot communiceerbare uren werd met andere woorden gekozen voor 'meer lijn' in de permanenties.

Zo'n wijziging brengt heel wat met zich mee. Intern waren nieuwe afspraken nodig voor zowel personeel als vrijwilligers, maar vooral naar buiten toe kwam het erop aan de nieuwe uren zo snel en ruim mogelijk bekend te maken. Een paar voorbeelden: gemeentebesturen werd gevraagd om verwijzingen op websites en in bladen aan te passen, alle vermeldingen op eigen VAD-sites werden aangepast, alle buitengaande post bij VAD werd voorzien van stickertjes met de nieuwe uren, Promedia deed een extra inspanning om de nieuwe uren alsnog vermeld te krijgen in telefoongidsen die nog net niet in druk waren,...

De nieuwe uren vereisten ook de aanmaak van nieuw bekendmakingsmateriaal. Daar werd in het najaar van 2006 werk van gemaakt. Meteen werd ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om de drie pijlers van de DrugLijnwerking (telefoon, e-mailservice en website) ten volle te promoten. Het resultaat was een reeks van drie postkaartjes en een affiche onder de noemer **Kink in de kabel**. Begin 2007 werd dit materiaal verspreid bij onder andere gemeentebesturen, bibliotheken en een ruime waaier aan gezondheids- en welzijnscentra.

Meer informatie over de werking en de resultaten van De DrugLijn vindt u in het DrugLijnjaarverslag.

STUDIE & ONDERZOEK

Kennis van zaken is een must voor VAD: geen effectieve preventie, hulpverlening, informatieverstrekking, vorming en beleidsvoorbereiding zonder een stevig wetenschappelijk fundament.

Dit betekent dat we cijfers ontcijferen (& publiceren) en dat we literatuur onderzoeken en toegankelijk maken voor derden. Binnen die context stellen we bijvoorbeeld dossiers samen. Het betekent ook dat we ons internationaal profileren, dat we onze sensibiliseringsprojecten onderbouwen en dat we onderzoeksprojecten opstarten, verderzetten en stimuleren.

CIJFERS

Preventie van alcohol- en andere drugproblemen. Monitoring van activiteiten ('Ginger')

Ginger is een computerprogramma voor het registreren van alcohol- en drugpreventieactiviteiten in Vlaanderen. We krijgen een kijk op de spreiding van preventieactiviteiten binnen de sectoren en regio's en op de aard van de gevoerde activiteiten (vorming, overleg of consult). Aan de hand van de resultaten kunnen de registratoren hun eigen werking richting geven en Ginger gebruiken als instrument voor evaluatie van de eigen werking. Ginger is ook een informatiebron voor het Vlaamse gezondheidsbeleid. Het Gingerrapport beschrijft op een toegankelijke manier welke alcohol- en drugpreventieactiviteiten er plaatsvonden, en met wie. Vervolgens beschrijft het rapport de in het oog springende evoluties.
Het laatste monitoringrapport is gebaseerd op 5422 geregistreerde preventieactiviteiten van 67 preventiewerkers. Het onderwijs blijft veruit de sterkst bereikte sector. Daarbinnen is de detailsector hoger onderwijs aan een opmars bezig. Ook de gezondheidssector komt sterk in het plaatje voor. In het werken met de gezondheidssector blijft het preventiewerk in de CGG cruciaal. Een andere in het oog springende trend is het feit dat de voorzieningen bijzondere jeugdzorg hun positie als belangrijke partner in preventie versterken. Met de sector politie en justitie wordt zo goed als uitsluitend samengewerkt in het kader van intersectorale samenwerking, wat echter aan belang afneemt.

Om Ginger bekend te maken en te implementeren, organiseerden we een vorming op maat en verstuurden we in 2006 twee keer een nieuwsbrief naar 85 Gingerregistratoren. Daarin gaven we onder meer een stand van zaken, markeerden we aandachtspunten voor de registratie en maakten we de planning voor 2007 bekend.

Omdat we ondertussen al tien jaar met Ginger werkten, wilden we weten of we meten wat we willen meten. En of de metingen betrouwbaar zijn. Het resultaat van een validiteits- en betrouwbaarheidsonderzoek bij 24 registratoren aan de hand van een 'test-retest-design' gaf aan dat Ginger een goed meetinstrument is, dat echter nog wel kan worden bijgestuurd. Dat staat dan ook op de planning van 2007.



Nadat we in 2005 in Manchester een presentatie gaven over Ginger, volgde in 2006 een uitnodiging voor het Premier Congrès International de la Francophonie en Prévention des Assuétudes in Luik, waar we op 11 mei actief aan deelnamen met de uiteenzettingen 'Politque de prévention des assuétudes en communauté flamande' en 'Ginger: the missing link in data collection'.

Onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven

Sinds de zomer van 2003 onderzoeken we binnen het Partywise-project (zie ook p.9 en 13) de trends in het alcohol- en druggebruik in het uitgaansmilieu. Zo proberen we een zicht te krijgen op welke producten er gebruikt worden, hoe ze gebruikt worden, in welke combinaties, waar, wanneer, door wie,… We trachten wijzigende gebruikspatronen en gebruikersgroepen te identificeren met de bedoeling gepaste antwoorden te formuleren op deze nieuwe trends, zowel op het vlak van preventie, interventie als hulpverlening.
In 2005 werden meer dan zevenhonderd uitgaanders bevraagd op zeven uitgaanslocaties in Vlaanderen. Dit resulteerde in 2006 in het rapport Partywise. Kwantitatief onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven – 2005. In hetzelfde jaar interviewden we professionals uit het uitgaansleven. Deze gegevens zullen in 2007 ter beschikking gesteld worden.

Tijdens het zeventiende ESSD-congres van 21 tot 23 september 2006 bracht VAD een presentatie over het uitgaansonderzoek. ESSD staat voor European Society of Social Drug Research. In 2006 werd het congres georganiseerd door het Centro de Investigação e Estudos de Sociologia (CIES) in Lissabon. Dit netwerk bestaat uit een tweehonderdvijftigtal leden die sociaal onderzoek verrichten. Ook VAD participeert al enkele jaren aan dit congres. Dit forum bekijkt onderzoeken kritisch en neemt discussiepunten binnen de onderzoekswereld onder de loep. In 2006 stonden cannabis en cocaïne centraal.

Syntheserapport leerlingenbevraging schooljaar 2005-2006

Jaar na jaar krijgen secundaire scholen de kans om hun drugbeleid en het genotmiddelengebruik van de leerlingen te bevragen. In het schooljaar 2005-2006 gingen 39 scholen op dit aanbod in. Met deze uitgebreide databank wordt jaarlijks op basis van een representatieve steekproef een syntheserapport opgesteld. In het laatste rapport noteren we een daling van het gebruik van tabak, alcohol en cannabis over de ganse lijn.Toch blijft het genotmiddelengebruik bij jongeren hoog. Doorgedreven alcohol- en drugpreventie in het onderwijs blijft dan ook een must. Omdat de daling het duidelijkst is bij de jongste leerlingen, omdat de kans op (langetermijn)problemen stijgt naarmate je vroeger experimenteert of gebruikt én omdat de hoge gebruikscijfers vooral betrekking hebben op jongens, is een leeftijd- en genderspecifieke preventieaanpak aangewezen. Ten slotte is ook een middelenspecifieke benadering belangrijk, want tabak is geen alcohol, en alcohol geen cannabis… Volhouden én differentiëren dus.

Antwerpse studentenpopulatie & middelengebruik: grootschalig onderzoek



Op 14 maart 2006 bracht VAD samen met de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA) de resultaten van een grootschalig onderzoek naar middelengebruik bij studenten in de pers. Aan het onderzoek participeerden het Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen (SODA), de Universiteit Antwerpen/Universitair Wetenschappelijk Instituut voor Drugproblemen (UWID),



de Vereniging Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg Antwerpen/Altox (VAGGA) en VAD.
Het overgrote deel van de Antwerpse studentenpopulatie wordt niet gekenmerkt door een opvallend sterk of problematisch middelengebruik. Toch zijn er aanwijzingen dat in het studentenleven problematisch middelengebruik om de hoek loert. Een vrij aanzienlijk deel van de studenten kampt met symptomen van problematisch alcoholgebruik. Vooral het redelijk algemeen voorkomende *binge drinking* is sterk risicoverhogend. Maar er zijn nog andere risicogroepen, bestaande uit enkele honderden studenten, die preventief en curatief bereikt moeten worden: de dagelijkse gebruikers van cannabis, de frequente gebruikers van amfetamines en cocaïne, de dagelijkse gebruikers van slaap-en kalmeermiddelen en de studenten die hun risico nog verhogen door poly- of combigebruik. Sommige typische aspecten van het studentenleven, zoals het tijdens de week op studentenkot wonen of het bestuurslid zijn van een studentenkring, verhogen de kans op uitingen van problematisch middelengebruik. Daarom stellen we dat de 27 000 studenten best informatie en sensibilisering kunnen gebruiken en dat voor enkele honderden studenten er bovendien duidelijk nood is aan advies en/of hulp. Dit zal in 2007 resulteren in een co-publicatie van onder andere de Universiteit Antwerpen en VAD. In hoofdstuk één wordt de gehanteerde methodologie uit de doeken gedaan. Hoofdstuk twee beschrijft de onderzoeksresultaten, die tevens de basis vormen voor de praktijkgeoriënteerde handvatten voor het voeren van een alcohol- en drugbeleid die in hoofdstuk drie staan uitgeschreven.

DOSSIERS

Jaarlijks stelt VAD een of meerdere dossiers over middelen of middelengerelateerde topics samen. in 2006 werd de reeks uitgebreid met een dossier over werken met peers. De dossiers over gecontroleerde heroïneverstrekking en gokken werden geactualiseerd.

Gecontroleerde heroïneverstrekking | dossier

Dit dossier is een grondige actualisering van de gelijknamige publicatie uit 2003. We nemen op basis van literatuurstudies de lopende experimenten in het buitenland onder de loep: onderzoeken uit Zwitserland, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Canada, Spanje en Australië passeren de revue. We bespreken de belangrijkste resultaten.



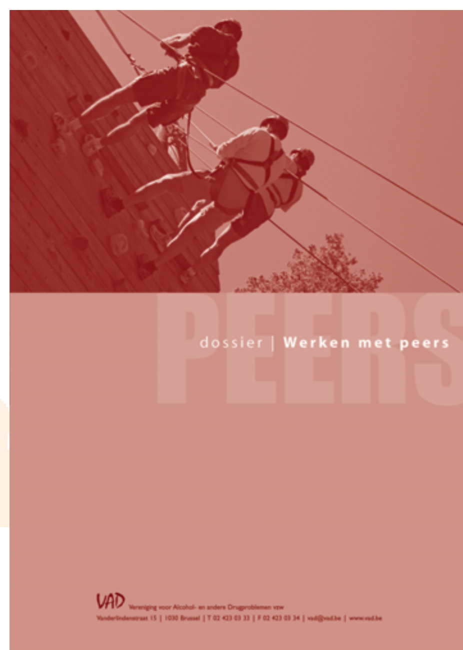
Gokken | dossier

Dit dossier focust op de kansspelen. Daarmee bedoelen we zowel kansspelen in speelautomatenhallen als weddenschappen op evenementen, gokken op het internet, spelen op de Nationale Loterij,… De volgende thema's komen aan bod: wetgeving in België, gokverslaving en risicofactoren (spel, persoon, omgeving), prevalentie, hulpverlening en preventie. VAD werkte voor de samenstelling van dit dossier samen met de Centra voor Alcohol- en andere Drugproblemen Limburg vzw (CAD-Limburg).



Werken met peers | dossier

Dit dossier besteedt aandacht aan een definitie en verduidelijking van een aantal begrippen zoals *peer*, peermethodiek, *peer support* en *peer education*. Vanuit de literatuur ging VAD op zoek naar een theoretische onderbouw voor werken met *peers* en naar de voor- en nadelen van het werken met *peers* in preventie- en hulpverleningsprojecten. Het dossier bevat verder een aantal aandachtspunten en eindigt met een overzicht van evaluatiestudies van peerprojecten. Als bijlage is een lijst opgenomen van peerprojecten in Vlaanderen, inclusief contactgegevens.



In samenwerking met de K.U.Leuven koppelden we de theorie aan de praktijk: tijdens het academiejaar 2005-2006 werkten acht studenten sociale pedagogiek in opdracht van VAD projectmatig rond het thema 'werken met *peers*'. De opdracht luidde: "Maak op het theoretische dossier een praktijkgerichte aanvulling die kan worden gebruikt door intermediairen in het werkveld." Ze besloten zich toe te spitsen op de sector bijzondere jeugdzorg en werkten een zeer concrete handleiding uit. De handleiding, die door hen werd voorgesteld op een studienamiddag op VAD, is te consulteren op: http://peerbj.versanet.be/

VLAANDEREN, BELGIE, EUROPA

VAD maakt als Vlaamse organisatie deel uit van Belgische en Europese netwerken rond middelengebruik. Hieronder leest u hoe VAD zich binnen deze ruimere context beweegt.

BIRN

Het Belgian Information Reitox Network (BIRN) bestaat uit een nationaal *focal point* – het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV) – en vier *subfocal points* die de gewesten of gemeenschappen vertegenwoordigen.
VAD is het Vlaamse *subfocal point*. Het BIRN functioneert binnen het grotere geheel van het EMCDDA (zie verder).

EWDD/EMCDDA

Elke EU-lidstaat heeft zijn eigen *focal point*. Alle *focal points* samen vormen het Europese Reitox-netwerk (Réseau Européen d'information sur les drogues et les toxicomanies) dat druggerelateerde informatie doorspeelt aan het Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugverslaving (EWDD, European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA).

Belgisch Nationaal Rapport over Drugs

Als Vlaams *subfocal point* verzamelde VAD in 2006 informatie voor het **Belgisch Nationaal Rapport over Drugs 2006**. Dat geeft een uitgebreid overzicht van de drugsituatie in België in 2005. Het schetst de politieke, juridische en financiële krijtlijnen waarbinnen de reactie op het druggebeuren in België plaatsvindt. Daarnaast wordt er ook ingezoomd op het voorkomen van druggebruik, druggerelateerde gezondheidsaspecten en evoluties in de drugmarkt. De verschillende preventie- en hulpverleningsinitiatieven worden uitgebreid besproken. Elk jaar wordt een aantal specifieke topics toegelicht. In 2006 waren dit 'cocaïne en crack' en 'rijden onder invloed van drugs'.

EWS



VAD nam, net als de voorbije jaren, ook een actieve rol op in het Early Warning System (EWS), een systeem voor een snelle uitwisseling van informatie over de productie, de handel, het gebruik en de risico's van nieuwe drugs en middelengerelateerde trends. De informatie wordt verzameld via De DrugLijn, de hulpverlening, het WIV, het EMCDDA,… De informatie wordt in de mate van het mogelijke gecheckt en vervolgens verwerkt in een EWS-brief die we naar relevante partners sturen, voornamelijk hulpverleningscentra, preventie-, overheids- en spoedgevallendiensten. In 2006 verstuurden we negen EWS-berichten. Het betrof voornamelijk waarschuwingen rond gevaarlijke middelen zoals MDMA-vloeistof en -kristallen, mCPP-tabletten, methadon, vervuilde cannabis, atropine in tablet en geplette buprenorfine in speed. Sommige berichten, onder andere die over mCPP, MDMA en cannabis, werden ook naar de EWS-uitgaanssector doorgestuurd.

EDDRA

VAD verzamelt ook informatie voor de internationale onlinedatabank (EDDRA) Exchange of Drug Demand Reduction Action. Die bevat gedetailleerde informatie over allerhande druggerelateerde projecten in het domein van preventie, hulpverlening, justitie enzovoort. Nieuwe gegevens worden geëvalueerd vooraleer ze in het bestand worden opgenomen. In 2006 waren dat het Hiaway-, Believe- en Ginger-project, het Methadonprogramma Tongeren-MSOC en het Dubbele-diagnose-project in Sleidinge. Spuitenruil Vlaanderen werd geactualiseerd.

ELISAD



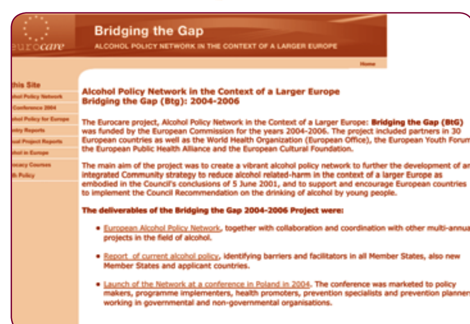
Sinds enkele jaren is de VAD-bibliotheek lid van ELISAD (European Association of Libraries and Information Services on Alcohol and other Drugs). Een van de doelstellingen van ELISAD is het bevorderen van samenwerking tussen bibliotheken en documentatiecentra die gespecialiseerd zijn in alcohol- en andere drugproblemen. Een belangrijk samenwerkingsproject dat onder impuls van ELISAD tot stand kwam, is het Gateway-project. De doelstelling van dit project is het creëren van een portaalwebsite voor professionelen die actief zijn in de alcohol- en drugsector in Europa. Sinds 2003 participeert ook VAD aan dit project. De bijdrage van VAD bestaat voornamelijk uit het leveren van beschrijvingen van Vlaamse websites. Eind 2006 telde de Gateway 45 beschrijvingen van websites van Vlaamse organisaties. Meer info:
http://www.addictionsinfo.eu/

ELSA

Het project Enforcement of national laws and self-regulation on advertising and marketing of alcohol (ELSA) waaraan VAD als partner voor België gedurende twee jaar participeerde, liep eind 2006 af. Het project had als doel te rapporteren over de uitvoering van de nationale wetten en zelfreguleringsmechanismen over alcoholreclame en -marketing in de EU-lidstaten, de kandidaat-lidstaten en Noorwegen. Er participeerden 23 landen aan het project dat door de Nederlandse Stichting voor Alcoholpreventie (STAP) werd gecoördineerd.

In 2006 kwam het expertnetwerk een laatste keer samen in Dublin voor een driedaagse meeting.
Tijdens het tweede jaar van het project maakten de deelnemende landen elk een overzicht van alle documenten die (de navolging van) de nationale regelgeving sinds 2000 evalueerden. Daarnaast stelde ieder land een top tien op van de meest aantrekkelijke alcoholische dranken en alcoholreclames voor minderjarigen. In elk land werd hierover informatie ingewonnen bij een honderdtal jongeren tussen 12 en 17 jaar.
Daarnaast werkte VAD mee aan een rating-panelveldtest, waarin met een identieke vragenlijst in alle participerende landen de perceptie van jongeren over alcoholreclames werd nagegaan. De vragenlijst onderzocht ook of de alcoholcampagnes al dan niet de regelgeving volgden. Uit de top tien van meest aantrekkelijke alcoholreclames selecteerde VAD vijf alcoholreclames. Deze werden ter beoordeling voorgelegd aan 94 leerlingen tussen 12 en 17 jaar oud uit drie scholen in Gent, Brugge en Leuven.
De resultaten van twee jaar werk zullen in vijf rapporten gebundeld worden: een trainingshandleiding, een rapport over regulering, een rapport over impact, een rapport over opvolging en een aanbevelingsrapport.

Bridging the gap



Bridging the gap is een driejarig project van Eurocare over alcohol, gefinancierd door de Europese Commissie. De voornaamste doelstellingen zijn het uitbouwen van een Europees alcoholbeleidsnetwerk, het samenstellen van een Europese databank over infrastructuren en personen, beleidsnota's en regelgeving en ten slotte ook de samenwerking met jongeren bij beleidsontwikkeling (in samenwerking met het Europees Jeugdforum). In 2006 nam VAD – die partner is in dit project – deel aan de tweede driedaagse conferentie. Daar werd een stand van zaken van de alcoholproblematiek in een Europese context gegeven. Meer info:
http://www.eurocare.org/btg/index.html

ONDERZOEKSPLATFORM MIDDELENGEBRUIK

Sinds 2003 brengt VAD via het onderzoeksplatform middelengebruik onderzoekers, praktijkwerkers uit de alcohol- en drugsector en vertegenwoordigers van het beleid samen om informatie uit te wisselen, noden en oplossingen op elkaar af te stemmen. Dit platform tracht ook de mogelijkheden te verruimen voor het indienen van Europese projecten.
Eind 2006 – het vierde werkjaar – telde het onderzoeksplatform 246 leden. In maart, juni en december brachten we een elektronische nieuwsbrief uit. Daarnaast verstuurden we zes nieuwsflashes, ad-hoc-nummers met informatie die we snel wensten te verspreiden. We berichtten over lopend en afgerond onderzoek, congressen en studiedagen, vorming, onderzoeksnieuws, nieuws uit de praktijk, boekennieuws, thesisnieuws, reviews, beleidsnieuws en buitenlands onderzoek.
In 2006 ging de databank met onderzoeksfiches over recent en lopend drugonderzoek online (http://www.vad.be/onderzoekresult.aspx). Zoeken kan op titel(woord), auteur en trefwoord.
Op het jaarlijkse platform, dat plaatsvond op 10 oktober 2006 brachten we een vijftigtal geïnteresseerde leden samen rond het thema 'evidence based werken in de alcohol- en drugsector'.

SAMENWERKING MET TIJDSCHRIFTEN

Sinds 2005 participeert VAD aan de redactieraad van het Tijdschrift Verslaving (uitgeverij Bohn Stafleu Van Loghum). Daarnaast leverde VAD in 2006 ook een wetenschappelijke bijdrage voor La Revue L'Observatoire, Revue belge d'informations sociales et psycho-médico-sociales, het Sociaal Welzijnsmagazine, de European Journal of Public Health, het Tijdschrift voor Welzijnswerk en Patient Care.

PREVENTIE

VAD bouwt samen met de preventiewerkers in gans Vlaanderen een drugpreventiewerking uit. Preventiewerkers werken op hun beurt samen met sleutelfiguren uit verschillende maatschappelijke sectoren (jeugdwerkers, leerkrachten, verantwoordelijken van personeelsdiensten, huisartsen, CAW-en OCMW-medewerkers, voetbaltrainers, cafébazen, opvoeders,...). Zij staan het dichtst bij de uiteindelijke doelgroep (jeugdhuisbezoekers, leerlingen, werknemers,...) en kunnen inspelen op reële situaties en gebeurtenissen. Zij kunnen preventie integreren in de dagelijkse werking. Dat maakt preventie effectief en efficiënt. VAD zorgt voor ondersteunend materiaal, vorming, consult en afstemming. Binnen deze context is de aanmaak, uitbouw en implementatie van een alcohol- en drugbeleid in verschillende settings (bedrijf, organisatie, jeugdhuis, jeugdbeweging, voorziening bijzondere jeugdzorg, school, club, event, sportcentrum,...) een belangrijk proces dat meerdere jaren in beslag neemt.

ARBEID

VAD adviseerde, in samenwerking met de preventiewerkers van de CGG, en in toenemende mate in samenwerking met Externe Diensten Preventie en Bescherming op het Werk (EDPB) tal van bedrijven bij de aanmaak en uitbouw van een alcohol- en drugbeleid. Het betreft hier nog steeds vooral grote en middelgrote ondernemingen, zowel in private als publieke organisaties. Voor tweetalige projecten werkt VAD vaak samen met Santé et Entreprise, een Franstalige organisatie in Brussel, gesubsidieerd door de COCOF (Commission Communautaire Française). De aanpak in Kleine en Middelgrote ondernemingen (KMO's) is veel minder evident. Wellicht spelen verschillende factoren hier een rol, zoals een tekort aan geëigende structuren en menskracht of het feit dat er andere prioriteiten gelden.

De publicatie **Juridische handvatten voor het (problematisch) gebruik van alcohol en andere drugs op het werk** werd in 2005 herwerkt en in 2006 verder bekendgemaakt (zie ook kadertekst, p.9), onder andere via een banner op de VOKA-website (Vlaams Economisch Verbond). Een van de topics in de **Juridische handvatten** is 'testen op alcohol en drugs', een controversieel thema dat in 2006 verder onderzocht en bediscussieerd werd, met de bedoeling aanbevelingen hieromtrent te kunnen formuleren. Dit resulteerde in de uiteenzetting 'Kanttekeningen bij het testen op het werk' tijdens de VAD-infosessie, feedback inzake dit thema binnen de context van de Vlaamse Gezondheidsconferentie en advies aan het Federaal Kabinet Werk. Ten slotte schreven we voor de publicatie **Het gebruik van illegale drugs. Multidimensionaal bekeken** van uitgeverij UGA een bijdrage over de plaats van drugtesting in preventie. De publicatie zal verschijnen in 2007. In 2006 werd ook gestart met de ontwikkeling van een beleidsinstrument, te gebruiken bij aanvang en evaluatie van een alcohol- en drugbeleid.

In 2006 liep de module Bedrijfshulpverlening, gestart in 2005, verder. Daarnaast organiseerden we drie vormingsmodules op maat: de postacademische vorming (van LUCINA) voor preventieadviseurs, specialisatiemodule psychosociale aspecten, een basis- en specialisatiemodule over gespreksvoering in diverse regio's voor IDEWE (Externe Dienst voor Bescherming en Preventie op het Werk) en een herwerking van het vormingsaanbod voor VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling), met name een basismodule in diverse regio's en een driedaagse vervolgmodule in Brussel.



Werkwijze®, het vormingsaanbod van VAD

JEUGDWERK

VAD coachte, in samenwerking met de preventiewerkers van de CGG, het jeugdwerk bij de aanmaak en uitbouw van een alcohol- en drugbeleid. Zowel jeugdhuizen als jeugdbewegingen vonden een antwoord op hun vraag naar vorming of naar het ontwikkelen van een reglement.
De publicatie **Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in het jeugdwerk** werd herwerkt (zie ook kadertekst, p.9).

Het project **Drugsinbeweging**, een samenwerking tussen VAD en de koepels van de Vlaamse jeugdbewegingen, stond in 2006 in het teken van de herwerking van de website **www.drugsinbeweging.be.** Deze site, waarvan de eerste editie in 2003 online ging, werd vooral op de volgende punten aangepakt: aantrekkelijkheid, structuur, volledigheid en directe doorverwijzing. Lancering van de nieuwe webstek is gepland einde mei 2007.

De **Feestwijzer** voor het jeugdwerk, een praktische gids over een fuifbeleid, draaide in 2006 als pilootversie. Op basis van de feedback werd de gids herwerkt. In 2007 wordt de inhoud in een gepaste vorm gegoten.

Op vraag van een Luxemburgse delegatie 'gezondheidspromotie naar jongeren' organiseerden we een vorming op maat over preventie-initiatieven voor de jeugdsector, de onderzoeksprojecten van VAD en preventiewerk in Vlaanderen.



Werkwijze®, het vormingsaanbod van VAD

WELZIJNSSECTOR

In 2006 is er gestart met de aanmaak van een uitgebreid draaiboek voor het ontwikkelen van een alcohol- en drugbeleid in de bijzondere jeugdzorg. Dit draaiboek zal eind 2007 uitgegeven worden. Op die manier komt er een waardige opvolger voor de publicatie **Een drugbeleid in de bijzondere jeugdzorg. Preventie of pretentie?** (1995), die voor vele voorzieningen de aanzet was om werk te maken van een alcohol- en drugbeleid.
De publicatie **Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in de bijzondere jeugdzorg** werd herwerkt (zie ook kadertekst, p.9).

Voor intermediairen in de bijzondere jeugdzorg brachten studenten van de K.U.Leuven een online-handleiding voor het opzetten van peerprojecten in de bijzondere jeugdzorg uit. Dit kadert in een samenwerkingsverband tussen VAD en het projectonderwijs van de opleiding sociale pedagogiek. De studenten werd gevraagd een praktijkgerichte aanvulling te maken bij het dossier **Werken met peers** (zie ook p.6).

De in 2005 herwerkte publicatie **Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak. Welzijnswerk** werd in 2006 via een mailing bekendgemaakt bij zowel preventiewerkers en provinciaal coördinatoren als CAW, OCMW, samenlevingsopbouw, straathoekwerkers en trekkers van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

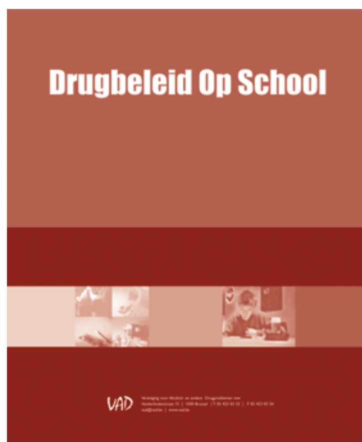
CAW- en OCMW-medewerkers konden zich voor het tweede jaar op rij verdiepen in de alcohol- en drugthematiek tijdens de vijfdaagse vorming Moeten we dat ook al kunnen? Omgaan met alcohol- en druggebruik bij cliënten in de welzijnssector.
Specifiek voor medewerkers in de thuislozenzorg was er de driedaagse vorming Thuisloosheid en problematisch middelengebruik. Deze vorming,

Werkwijze® het vormingsaanbod van VAD

georganiseerd in samenwerking met het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, was reeds aan haar derde editie toe.
Een nieuwkomer in het vormingsaanbod was een tweedaagse over de alcohol- en drugproblematiek voor begeleiders in arbeidszorginitiatieven. VAD zorgde voor ondersteuning bij deze vorming die in Kortrijk doorging voor de West-Vlaamse arbeidszorginitiatieven.

ONDERWIJS

Drugbeleid Op School – kortweg DOS – is een concept dat scholen ondersteuning biedt bij het planmatig omgaan met het alcohol- en drugthema. DOS werd begin jaren negentig geïntroduceerd. Doorheen de jaren werd het concept verder uitgepuurd en aangevuld, in antwoord op veranderingen in het maatschappelijk gebeuren waarbinnen de school zich situeert. Best-practice-ervaringen, ondersteund door evidence-basedonderzoek, resulteerden in 2006 in een nieuw **Draaiboek voor een Drugbeleid Op School**. Het draaiboek is opgevat als handleiding voor regionale en lokale preventiewerkers, CLB-medewerkers, gezondheidscoördinatoren,… die scholen willen ondersteunen bij het uitwerken van een drugbeleid.



Een DOS op school succesvol implementeren is niet evident. De kans op een goede invulling en uitvoering van een DOS is groter wanneer alle betrokkenen actief aan het DOS participeren. Daarom organiseerde VAD in 2006, net zoals de vorige jaren, een bevraging bij de leerlingen van het secundair onderwijs. Via een anonieme vragenlijst werd gepeild naar hoe leerlingen denken over alcohol en drugs, en het schoolbeleid daaromtrent. De bevraging geeft scholen informatie om hun drugbeleid te evalueren en bij te sturen. Meer informatie vindt u op p.5.

De publicatie **Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs op school** werd herwerkt (zie ook kadertekst hiernaast).

VAD participeerde ook in 2006 weer actief aan de Commissie Gezondheidsbevordering van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), onder andere via de Werkgroep Website. Centraal stond de ontwikkeling van **www.gezondopschool.be**, een site waar leraren, leerlingen en ouders inspiratie kunnen vinden om rond gezondheidsbevordering op school te werken. De site bevat 'good practices', methodieken, links naar informatiebronnen en organisaties,… en gaat in 2007 online.

Traditiegetrouw vonden ook in 2006 de vormingen Aan de slag met de leerlingenbevraging plaats. Voorts organiseerden we de vormingen DOS. Coachen van een drugbeleid op school, een Train-de-trainer Maat in de shit, een masterclass rond DOS en een navorming Drugbeleid in centra voor Deeltijds Onderwijs.

UITGAAN

VAD gaf, in samenwerking met de preventiewerkers van de CGG, de clubuitbaters en eventorganisatoren advies en informatie over de inrichting van hun club of event, de alcohol- en drugwetgeving, preventiemaatregelen en medische zorgen,…

De trend van 2006 werd verdergezet. Via het concept **Partywise** sensibiliseerden we het dancepubliek voor gezond en veilig uitgaan. Dit concept omvat enerzijds een campagne voor het brede uitgaanspubliek (zie p.12) en anderzijds initiatieven ten behoeve van clubuitbaters en eventorganisatoren. De Partywise website **www.partywise.be**, de spil van het concept, werd in 2006 grondig herwerkt om nog nauwer aan te sluiten bij de doelgroep van het club- en evenementencircuit.

Net zoals in de sector jeugdwerk (zie p.8) draaide de **Partywise Feestwijzer**, een praktische gids voor een goed club- en eventbeleid, als pilootversie. Op basis van de feedback werd de gids herwerkt. In 2007 wordt de inhoud in een gepaste vorm gegoten.

Een van de fundamenten van het concept **Partywise** is het onderzoek naar trends in het uitgaansleven. Daarover leest u meer op p.5.

SPORT

In 2006 vroegen we Vlaamse sportorganisaties naar hun noden op het vlak van alcohol- en drugpreventie. Op basis daarvan stellen we onze werking binnen de sportsector af op informatieverstrekking en adviesverlening, eerder dan op het implementeren van een alcohol- en drugbeleid op lokaal niveau.

GEVANGENISSEN

Op vraag van de Vlaamse overheid startte eind 2005 een pilootproject rond de ontwikkeling van een alcohol- en drugbeleid in de gevangenis.
In 2006 werd een eerste fase, namelijk de vorming van een multidisciplinaire groep medewerkers van de gevangenis van Brugge en van de strafinrichting van Wortel, voltooid en gunstig geëvalueerd. Uit die vorming ontstond een projectgroep. Die kreeg van de centrale stuurgroep van de gevangenissen én van de lokale directie het mandaat om een concept en een methodologie uit te werken voor de ontwikkeling van een alcohol- en drugbeleid in de gevangenis van Brugge. Dit project moet eind 2007 resulteren in een draaiboek met aanbevelingen voor andere gevangenissen die willen starten met de ontwikkeling van een alcohol- en drugbeleid.
Om een zicht te krijgen op de problematiek en de behoeften werd onder alle geledingen van het personeel en externe diensten een grootschalige bevraging georganiseerd. De vragen concentreerden zich rond de drie pijlers van een drugbeleid: regelgeving & procedures, preventie & hulpverlening en deskundigheidsbevordering. Dankzij de grote respons verzamelde de projectgroep voldoende informatie om een visietekst te schrijven, een hoeksteen voor de verdere uitwerking van een beleid.
In de loop van de zomer maakte minister van Justitie Laurette Onkelinx de reeds lang aangekondigde omzendbrief over de aanpak van drugproblemen in de gevangenis bekend. Dit document betekende een grote steun voor de projectgroep omdat er duidelijke en praktische richtlijnen in vermeld staan. Die kunnen gezien worden als richtsnoeren voor een verdere beleidsontwikkeling.
De uitwerking van de drie pijlers heeft ondertussen ook een aanvang genomen. De knelpunten in regelgeving, begeleiding en deskundigheidsbevordering zijn geanalyseerd, verbeterpunten zijn geformuleerd.

Omgaan met alcohol en andere drugs op het werk, in het jeugdwerk, in het welzijnswerk, op school,… kan niet los van de wettelijke context gezien worden. Om antwoorden op maat te kunnen geven, stelde VAD sectorspecifieke **Juridische handvatten** samen. Deze publicaties werden in 2006 herwerkt en/of bekendgemaakt. Ze belichten topics zoals 'beschikbaarheid van alcohol', 'aansprakelijkheid bij problemen', 'wijze van vaststelling', 'beroepsgeheim', 'zwijgplicht', 'zwijgrecht',…
De herziene versie voor de sectoren jeugdwerk, welzijnswerk en onderwijs is aangepast aan de hervorming van het jeugdbeschermingsrecht.



Op 17 november vond het **Symposium Juridische handvatten** plaats. Samen met sprekers verbonden aan de rechtbank van Antwerpen en het parket van Dendermonde, de rechtsfaculteit van de Universiteiten Gent, Antwerpen en Leuven, de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg te Brussel en het laboratorium voor klinische biologie van het Universitair Ziekenhuis Gent gaven we een antwoord op tal van vragen over rechtspraak & middelengebruik in het jeugdwerk, de welzijnssector en het onderwijs. Het symposium telde 300 bezoekers.

PREVENTIE OVER DE SECTOREN HEEN

Lokaal beleid

In 2006 werd in twee pilootgemeenten – Maasmechelen en Veurne/Alveringen – het concept van het cahier **Analyse van de Lokale Alcohol- en Drugsituatie (ALAD)** uitgetest.
Dit cahier beantwoordt aan de vraag naar een methodologisch concept om een lokale alcohol- en drugsituatie in kaart te brengen. Die vraag kwam er vanuit verschillende fronten. Ten eerste gaven regionale preventiewerkers en provinciaal coördinatoren signalen over de nood aan een objectief beeld van de alcohol- en drugsituatie op lokaal niveau. Daarnaast groeit het bewustzijn van het belang van een evidence-basedpreventiebeleid. Ten slotte bepaalt artikel 4 van het Vlaamse decreet betreffende het lokale sociaal beleidsplan dat elke gemeente een omgevingsanalyse moet uitvoeren.

ALAD is een methodiek die niet alleen analyse en beeldvorming van de lokale alcohol- en drugsituatie zichtbaar maakt maar ook de opstart van beleidsmatige processen op basis van analyseresultaten. Dit moet uiteindelijk tot concrete resultaten op het vlak van alcohol- en drugpreventie leiden.
In 2007 wordt de feedback op de pilootversie van het cahier verwerkt tot een publicatie.

Werkwijze® het vormingsaanbod van VAD

Voor preventiewerkers, provinciaal verantwoordelijken alcohol en drugs en voor trekkers van een lokaal alcohol- en drugoverleg tekenden we de volgende vorming uit: Lokaal sociaal beleid en lokaal alcohol- en drugbeleid: oppurtuniteit of een brug te ver?

Partners

In november 2006 lanceerden we de campagne **Als je partner drinkt...** (zie p.12). Binnen die context organiseerden we de masterclass Werken met partners (zie p.11).

Inventaris preventiemateriaal psychoactieve medicatie

Om het aanbod preventiemateriaal over psychoactieve medicatie toegankelijker te maken, brachten we in 2006 een **inventaris** uit, bedoeld voor preventiewerkers en intermediairen. We hielden een brede selectie in doelgroepen en thema's. De inventaris bevat zowel folders en brochures die voor een algemeen publiek bestemd zijn als materiaal voor specifieke doelgroepen. Alles wordt beknopt beschreven op een fiche, die inhoudelijke, methodische en praktische informatie bevat. De inventaris bestaat uit twee delen: het eerste deel inventariseert brochures en folders, het tweede deel spelmateriaal en lespakketten.

Vorming

Werkwijze® is het vormingsaanbod van VAD, onder andere voor preventiewerkers. In het voorgaande brachten we de vormingen van 2006 sector per sector in kaart. Sectoroverschrijdend organiseerden we de volgende vormingen: Voordrachten geven over het drugthema | De theorie voorbij. Een planmatige aanpak van alcohol- en drugpreventie in de praktijk | Productinformatie: illegale producten, alcohol en medicatie. Een antwoord op uw vragen | Beroepsgeheim, meldingsplicht,... Wat betekent dit voor de preventiewerker en voor de samenwerking tussen diverse organisaties op lokaal niveau? | Motiverende gespreksvoering bij problematisch middelengebruik. Train-de-trainer | Alcohol- en drugbeleid binnen beschut wonen.

Denkgroep preventie

De Denkgroep preventie werd in 2006 door de Raad van Bestuur van VAD opgericht met het mandaat om samen met de VAD-leden concrete standpunten in verband met preventie voor te bereiden en kenbaar te maken. Zo willen we de afstemming op het vlak van alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen optimaliseren en onderbouwen op basis van wetenschappelijke inzichten enerzijds en de praktijkervaring van de veldwerkers anderzijds. De Denkgroep preventie, die bestaat uit preventiemedewerkers van de VAD-leden en stafmedewerkers van VAD, formuleert adviezen en standpunten naar de Raad van Bestuur van VAD. In 2006 stonden de volgende thema's op de agenda: uitklaren van terminologie/definities die in de alcohol- en drugpreventie gehanteerd worden en *evidence based* werken. Dit stond grotendeels in het teken van de Gezondheidsconferentie (zie verder). De Denkgroep preventie zette ook mee de schouders onder de publicatie **Het gebruik van illegale drugs. Multidimensionaal bekeken** van uitgeverij UGA. Dit boek verschijnt in 2007.

Provinciaal overleg

In Vlaanderen heeft elke provincie evenals het Brussels Hoofdstedelijk Gewest één coördinator alcohol- en drugpreventie. Jaarlijks vindt er op VAD overleg plaats om aansluiting te zoeken tussen de Vlaamse en provinciale prioriteiten en om de werking van VAD en de provincies/het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op elkaar af te stemmen. Een bespreking van het VAD-convenant, een voorstelling van de Denkgroep preventie, een stand van zaken van de Gezondheidsconferentie en van de campagne **Als je partner drinkt...** evenals nieuws vanuit de provincies stonden op het programma van 2006.

Gezondheidsconferentie

Het decreet over het preventieve gezondheidsbeleid (2003) bepaalt dat er een gezondheidsconferentie nodig is om de gezondheidsdoelstellingen voor Vlaanderen vast te leggen. Op 23 en 30 november 2006 vond, onder impuls van Vlaams minister van Volksgezondheid Inge Vervotte, de Gezondheidsconferentie over tabak, alcohol en illegale drugs plaats, met als ultieme doelstelling gezondheidswinst te boeken in Vlaanderen. Om dat te realiseren, zijn er twee sleutelwoorden: 'effectiviteit' en 'draagvlak'. Het is dus belangrijk om acties te ondernemen waarvan bewezen is dat ze werken. Ze moeten met andere woorden *evidence based* zijn. Daarnaast is het cruciaal dat er voldoende draagvlak is bij diegenen die de maatregelen in de praktijk moeten toepassen.

De Gezondheidsconferentie vroeg een uitzonderlijke inbreng van verschillende stafmedewerkers.
We participeerden aan de algemeen inhoudelijke stuurgroep en aan drie thematische werkgroepen: de Werkgroep epidemiologie, de Werkgroep drugs en de Werkgroep alcohol. Op basis van de evidence-basedliteratuur documenteerde en onderbouwde VAD acht preventiestrategieën, namelijk over:

1. kinderen van ouders met problematisch middelengebruik (alcohol en andere drugs);
2. publieksinformatie- en sensibilisering, deskundigheidsbevordering en begeleiding van vrouwen met betrekking tot alcohol- en druggebruik tijdens zwangerschap en borstvoeding;
3. interventies bij riskant en problematisch alcoholgebruik via internet of computer;
4. publieksinformatie en deskundigheidsbevordering met betrekking tot middelengebruik en suïcide;
5. begeleiding van groepen jonge experimenterende en beginnende probleemgebruikers van alcohol- en andere drugs ter verbetering van hun probleeminzicht door intermediairen in eerstelijnsvoorzieningen en gespecialiseerde drughulpverlening;
6. preventie van drugproblemen bij uitgaanders in het club- en evenementencircuit;
7. implementatie van een alcohol- en drugbeleid in verschillende sectoren (onderwijs, bedrijven, jeugdwerk, bijzondere jeugdzorg,...), geïntegreerd in een lokaal alcohol- en drugbeleid en gekoppeld aan sensibiliserende campagnes;
8. drugbeleid in de gevangenissen.

Voor de Werkgroep epidemiologie leverden we verschillende data aan en werkten we mee aan de redactie van de publicatie.

Ten slotte participeerden we aan de Gezondheidsconferentie op 23 en 30 november 2006.
De volgende gezondheidsdoelstellingen werden geformuleerd:

Tabak

Bij de personen van 15 jaar en jonger is het percentage rokers niet hoger dan 11%. Bij de personen van 16 jaar en ouder is het percentage rokers niet hoger dan 20%.

Alcohol

Bij de personen van 15 jaar en jonger ligt het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger dan 14%. Bij de 16- tot 25-jarigen ligt het percentage dat minstens 1 keer per week 6 glazen op 1 dag drinkt niet hoger dan 13%. Bij de mannen van 16 jaar en ouder is het percentage dat meer dan 21 eenheden per week drinkt niet hoger dan 10%. Bij de vrouwen van 16 jaar en ouder is het percentage dat meer dan 14 eenheden per week drinkt niet hoger dan 14%.

Illegale drugs

Bij de personen van 17 jaar en jonger is het percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 14%. Bij de personen van 17 jaar en jonger is het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 7%. Bij de 18-35-jarigen is het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 8%.

Deze doelstellingen zijn helder, eenduidig en ambitieus. In een volgende stap worden ze vertaald naar meer haalbare en operationele subdoelstellingen, die in een actieplan worden gegoten. Dit moet leiden tot een intentieverklaring van de Vlaamse regering waarin verschillende sectoren zich engageren. Om de doelstellingen te bereiken is er nood aan voldoende middelen enerzijds, aan een juiste mix van strategieën anderzijds.

VORMINGSAANBOD

Via een uitgekiend vormingsaanbod wil VAD deskundigheidsbevordering van hulpverleners in de verslavingszorg bewerkstelligen. VAD doet dit samen met de Vlaamse Vereniging van Behandelingscentra Verslaafdenzorg (VVBV).

We boden de volgende vormingen aan:
Tweejarige opleiding tot hulpverlener bij alcohol- en drugproblemen 2006-2007 | Medische en farmacologische aspecten van middelenmisbruik | Contextgericht werken met problematisch middelengebruik | Voordrachten geven over het drugthema | Alcohol- en drugbeleid binnen beschut wonen | EBM in de klinsche praktijk | Psycho-educatie bij problematisch middelengebruik | Terugvalpreventie | Werken met minderjarigen | Europ-ASI | Psychose en middelenmisbruik | Sociale vaardigheidstraining bij problematisch middelengebruik | Basisvorming voor hulpverleners in de alcohol- en drughulpverlening | Gedwongen hulpverlening in een ambulante setting | Dubbele diagnoseproblematiek in de verslavingszorg | Crisisinterventies en spoedopvang bij problematisch middelengebruik | Motiverende gespreksvoering bij problematisch middelengebruik. Train-de-trainer | Vormgeven als methodiek in de alcohol- en drughulpverlening | Laagdrempelige hulpverlening | (Semi)residentieel werken met groepen | Over mogelijkheden en moeilijkheden in het werken met multi-problemgezinnen | Masterclass Werken met partners | Motiverende gespreksvoering.

ALS JE PARTNER DRINKT...

Eind 2006 lanceerden we de campagne **Als je partner drinkt...** Deze campagne heeft naast de preventieve doelstellingen tevens een aanbod voor hulpververleners, met informatie en materiaal om partners van probleemdrinkers op te vangen en door te verwijzen. U leest er meer over op p.12.

Binnen deze campagnecontext organiseerden we de masterclass Werken met partners. Het programma was een mix van theorie en praktijk: enerzijds werd de wetenschappelijke literatuur belicht, en anderzijds bekeken ervaren hulpverleners de problematiek vanuit hun eigen werksetting. Daarbij werden thema's zoals zelfzorg, copingstrategieën, omgaan met geweld, craving en herval,... belicht.

Werkwijze®, het vormingsaanbod van VAD



ALS JE OUDERS DRINKEN...

In 2005 focusten we met de campagne **Als je ouders drinken...** op de kinderen van probleemdrinkers. In 2006 bleven we de aandacht op hen richten, niet alleen door het materiaal (een affiche, een folder en **www.alsjeoudersdrinken.be**) continu bekend te maken via vormingen, de catalogus, de website(s),... maar ook via actieve networking. Aansluiting bij KOPP-projecten (Kinderen van Ouders met Psychiatrische Problemen) was daarbij een permanent aandachtspunt. Zo trachten we naast elkaar werken en overlap een stapje voor te zijn.





Voorts startten we in 2006 de Werkgroep KOAP (Kinderen van Ouders met een Alcoholprobleem) op. Dit eerste jaar stond vooral in het teken van ervaringsuitwisseling tussen de VAD-leden en de voorbereiding van de aanmaak van nieuw materiaal.

VERSLAVINGSGENEESKUNDE

In België bestaat er geen aparte opleiding of specialisatie in de verslavingsgeneeskunde. Er is echter wel nood aan kennisuitwisseling en opbouw van expertise, met oog voor de link tussen drugafhankelijkheid, algemene geneeskunde en psychiatrie. Het Forum verslavingsgeneeskunde – in 2004 opgestart door een aantal artsen binnen VAD – komt hieraan tegemoet. In 2006 vond het forum plaats op 2 februari, 16 juni en 17 oktober. Op de agenda stonden de bespreking van de visietekst KB substitutie, de voorstelling en bespreking van het VAD-document gecontroleerde heroïneverstrekking, de evaluatie van de werking van het forum, de opstart van de Werkgroep profiel verslavingsarts en de bespreking van de ontwerptekst, de bespreking en de evolutie van de Werkgroep benzodiazepines, de evaluatie en de bespreking van ontwenningsschalen voor opiaten, de voorbereiding en evaluatie van het eerste symposium voor verslavingsgeneeskunde en de opleiding Evidence Based Medicine die op 10 februari plaatsvond en georganiseerd werd door het Belgium Center of Evidence-Based Medicine (CEBAM). De Werkgroep profiel verslavingsarts kwam drie keer samen. Op 13 mei ten slotte vond het eerste symposium voor verslavingsartsen plaats. Op de agenda stonden 'verslaving en neurobiologie', 'genetische aspecten van verslaving' en de 'consensustekst over buprenorfine'.

De **cd-rom** Boodschap in een fles voor eerstelijnshulpverleners is een instrument voor huisartsen, bedrijfsartsen, medewerkers van een OCMW of CAW,... om (problematisch) alcoholgebruik bespreekbaar te maken. Onder andere het volgende komt aan bod: omgaan met weerstand tegen gedragsverandering, aandacht voor zowel de probleemdrinker als zijn/haar partner en/of kind, achtergrondinformatie over alcohol(problemen), doorverwijzen & opvolgen,...

De eerste versie van deze cd-rom verscheen in 2004, bij de lancering van de campagne **Boodschap in een fles**. In 2006 verscheen – naar aanleiding van de campagne **Als je partner drinkt...** – een nieuwe editie, die niet alleen focust op de probleemdrinker zelf, maar ook op zijn/haar kind en partner.



PUBLICATIES

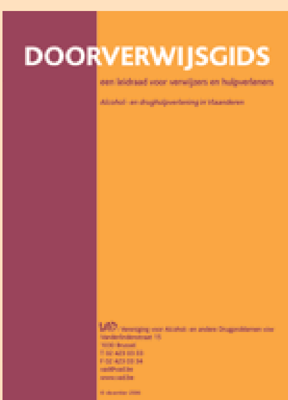
Nieuw of geactualiseerd in 2006

DrugLijnsticker | reeks van drie DrugLijnpostkaarten en één –affiche (Kink in de kabel) | DrugLijnaffiche voor de Brusselse metro | folder Drugs etc. De vragen, de antwoorden. GHB | folder Drugs etc. De vragen, de antwoorden. Ketamine | zelfhulpboekje Als je partner drinkt... | affiche Als je partner drinkt... | brochure Boodschap in een fles voor partners | brochure Boodschap in een fles voor mannen | brochure Boodschap in een fles voor vrouwen | brochure Boodschap in een fles voor werknemers | brochure Boodschap in een fles voor sporters | cd-rom Boodschap in een fles voor eerstelijnshulpverleners | Partywise-kauwgom(doosje) | rapport Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een Drugbeleid Op School | rapport Preventie van alcohol- en andere Drugproblemen. Monitoring van activiteiten ('Ginger') | Partywise. Kwantitatief onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven – 2005 | Dossier Werken met peers | Naslagwerk Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs op school | Naslagwerk Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in het jeugdwerk | Naslagwerk Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in de bijzondere jeugdzorg | Inventaris preventiemateriaal psychoactieve medicatie | brochure Meest gestelde vragen. Drugs en de wet | draaiboek Drugbeleid Op School (DOS) | Dossier Gokken | Dossier Gecontroleerde heroïneverstrekking | VAD-doorverwijsgids.

In 2006 verkochten we 68 130 exemplaren van onze publicaties. Daarbovenop werden er 143 121 publicaties gratis verspreid in het kader van bekendmaking en sensibilisering.



Bij het samenstellen, schrijven en layouten van publicaties is de input van deskundigen die dagelijks met de thematiek/problematiek geconfronteerd worden van vitaal belang. We proberen dan ook zoveel mogelijk publicaties in samenspraak met het werkveld te realiseren. Het zelfhulpboekje Als je partner drinkt... bijvoorbeeld is de vrucht van een intense samenwerking met derden.
Omdat het werkveld signaleerde dat er nood was aan een 'praktisch en laagdrempelig werkboekje voor partners van probleemdrinkers' besloten VAD en CGG Eclips – deelwerking CAT – de koppen bij elkaar te steken. CGG Eclips leverde de inhoud aan voor de brochure. Samen met VAD werd het hele productieproces doorlopen: van het op punt stellen van de inhoud over het herschrijven van de tekst tot het vinden van de gepaste layout. Dit resulteerde in een doe-boekje op maat van de doelgroep. Het boekje, dat deel uitmaakt van de informatie- en sensibiliseringscampagne Als je partner drinkt... werd op 13 november 2006 gelanceerd. Tegen 31 december 2006 waren er al 10 276 exemplaren de deur uit.



De VAD-doorverwijsgids geeft een overzicht van de leden van VAD, actief op het vlak van alcohol- en drughulpverlening. Een systeem van fiches met praktische informatie (adres, telefoonnummer,...) en inhoudelijke duiding (cliëntgericht aanbod, omgevingsgericht aanbod, problematiek die behandeld wordt,...) geeft een gedetailleerd beeld van zowel de hoofdorganisatie als de relevante afdelingen.

CAMPAGNES

Alcohol. Bekijk het eens nuchter

In 2003 dronken de Belgen gemiddeld 96,2 liter bier, 23 liter wijn en 3,9 liter sterkedrank. Omgerekend betekent dit 733 glazen per persoon (World Drink Trends 2005). Cattaert en Pacolet (2004) schatten dat België tussen de 378 843 en 568 265 probleemdrinkers telt. Het zijn cijfers die niet alleen aantonen dat alcohol een zeer populair genotsmiddel is, maar ook dat de consumptie ervan bepaalde risico's inhoudt. Met de slogan Alcohol. Bekijk het eens nuchter voert VAD/De DrugLijn daarom een informatiecampagne over meerdere jaren. Elke campagne richt zich tot een specifieke doelgroep:

» A Cool World (www.acoolworld.be), voor 10- tot 15-jarigen;
» Gratis Drank (www.gratisdrank.be), voor 16- tot 25-jarigen;
» Boodschap in een fles (www.boodschapineenfles.be), voor volwassenen;
» Als je ouders drinken... (www.alsjeoudersdrinken.be), voor kinderen van ouders van probleemdrinkers;
» ... en sinds 2006:



Met deze campagne wil VAD op een laagdrempelige manier partners van probleemdrinkers bereiken. Partners van probleemdrinkers voelen zich immers vaak machteloos, beschaamd, schuldig of angstig. Ze kunnen ook last hebben van stress en andere gezondheidsproblemen. Bovendien ligt het allemaal gevoelig: je vertelt niet om het even wie dat je partner drinkt. Met de campagne stelt VAD dat 'erover praten helpt'. Tegelijkertijd wijst de campagne de weg naar meer informatie en hulp.



Het campagnemateriaal bestaat uit de affiche Als je partner drinkt..., het gelijknamige zelfhulpboekje, en de brochures Boodschap in een fles voor partners, Boodschap in een fles voor vrouwen en Boodschap in een fles voor mannen. We herwerkten de cd-rom Boodschap in een fles voor eerstelijnshulpverleners (zie ook p.11). De website www.boodschapineenfles.be bevat nu behalve up-to-date-boodschappen voor mannen, vrouwen, werknemers en sporters ook boodschappen voor partners van probleemdrinkers.

Tijdens de derde week van november – traditioneel de week waarin alcoholproblemen in de kijker staan – lanceerden we een persbericht over Als je partner drinkt... De respons was groot, met tal van artikels en bijdragen op radio en televisie, door Belga, De Morgen, Metro (Nederlandstalige en Franstalige editie), De Standaard, Het Laatste Nieuws, Radio 2 Oost-Vlaanderen, Radio 1 Wandelgangen, VRT, VTM, De Huisarts, de Artsenkrant, De Bond, Evocatief, Kerk en Leven, Objectief, Straal, CM-Nieuws, Flair,...

Met een uitgebreide mailing informeerden we intermediairen over de campagne. We bezorgden hen ook campagnemateriaal. Zij brengen de campagne bij de uiteindelijke doelgroep, de partners van probleemdrinkers dus. De mailing richtte zich tot het preventiewerk, organisaties gezondheidspromotie, mutualiteiten, lokale en provinciale besturen, huisartspraktijken, ziekenhuizen, dagcentra en opvangcentra, zelfhulpgroepen, organisaties welzijnszorg, buurt- en opbouwwerk, externe diensten bescherming en preventie, politie en justitie,...

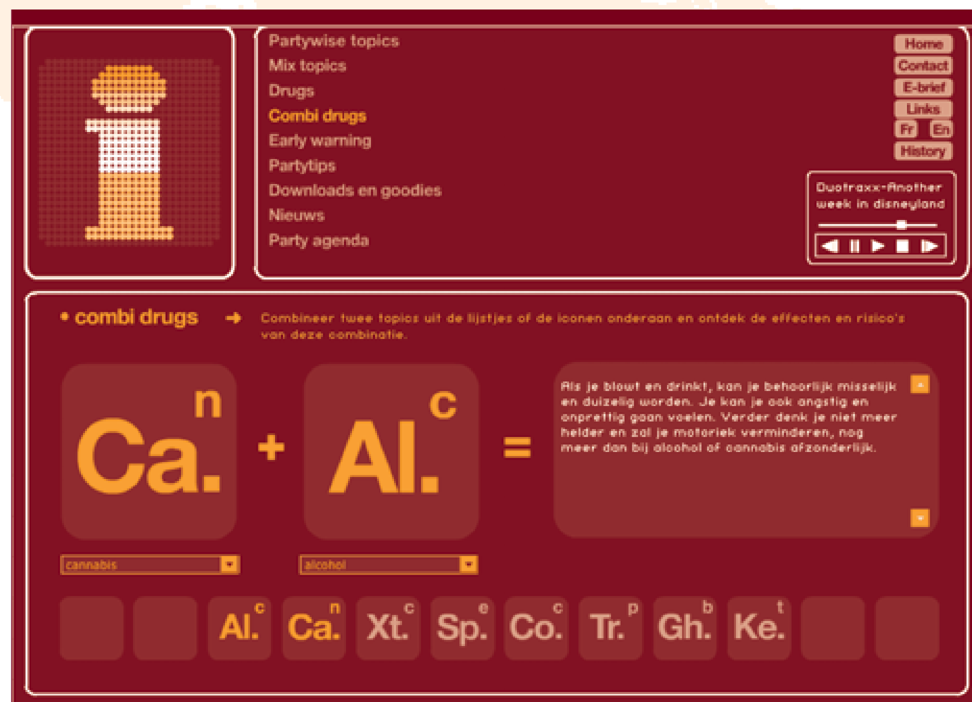
In de maanden november/december werden er – door zowel professionelen als particulieren – 7 528 zelfhulpboekjes, 17 443 brochures en 1 113 affiches aangevraagd.

VORMING & BELEIDSVOORBEREIDING

Partywise

WWW.PARTYWISE.BE

Partywise is een campagne over gezond en veilig uitgaan. Met nuttige tips in een universeel herkenbare pictogrammentaal wil **Partywise** het dancepubliek sensibiliseren en informeren. Spil van de campagne is de website **www.partywise.be**. Deze site ging in 2003 online en was in 2006 aan een facelift toe. Bij de herwerking stonden zowel 'surfvriendelijkheid' als 'onderhoudsvriendelijkheid' voorop. Bedoeling is dat de surfer snel en op een aangename manier relevante up-to-date-informatie op de site kan vinden. Het belangrijkste inhoudelijke surplus is de toevoeging van de rubrieken 'drugs' en 'combidrugs'. Bij 'combidrugs' kan de surfer op een interactieve manier zien welke risico's het combineren van verschillende drugs kan hebben. Daarnaast werd de rubriek 'early warning' uitgebreid. Daar vindt de surfer informatie over gevaarlijke drugtrends en waarschuwingsberichten over gevaarlijke drugs.
De vernieuwde site werd op 26 juni 2006 gelanceerd via verschillende acties tijdens de zomerfestivals. Daar werd ook Partywise-kauwgom met Partywise-info op de verpakking uitgedeeld. Ten slotte kreeg de site nog een extra bekendmakingsboost door bannering op de website van I Love Techno.



WEBSITES

De VAD-websites (**www.vad.be** | **www.druglijn.be** | **www.bekijkheteensnuchter.be** | **www.acoolworld.be** | **www.gratisdrank.be** | **www.boodschapineenfles.be** | **www.alsjeoudersdrinken.be** | **www.partywise.be** | **www.drugsinbeweging.be**) telden 240 405 unieke bezoekers en 1 340 582 paginabezoekers in 2006.



Een website 'hebben' is één, de site onderhouden twee en de site onder de aandacht houden drie.
In 2006 herwerkten we de sites **vad.be**, **boodschapineenfles.be** en **partywise.be**. Om de urls opnieuw onder de aandacht te brengen, verstuurden we in 2006 een digitale nieuwjaarskaart met doorkliks naar de drie herwerkte websteks.

ENTERTAINMENT EDUCATION

Kan televisie-entertainment gekoppeld worden aan sensibilisering? Kunnen we kijkers met vragen over drugs en druggebruik de weg wijzen naar De DrugLijn? We testten enkele mogelijkheden in de praktijk uit in een samenwerking met de makers van 'Thuis' en '16+'. Naast vermelding van De DrugLijn, gaf VAD ook inhoudelijk advies bij de druggerelateerde verhaallijn.

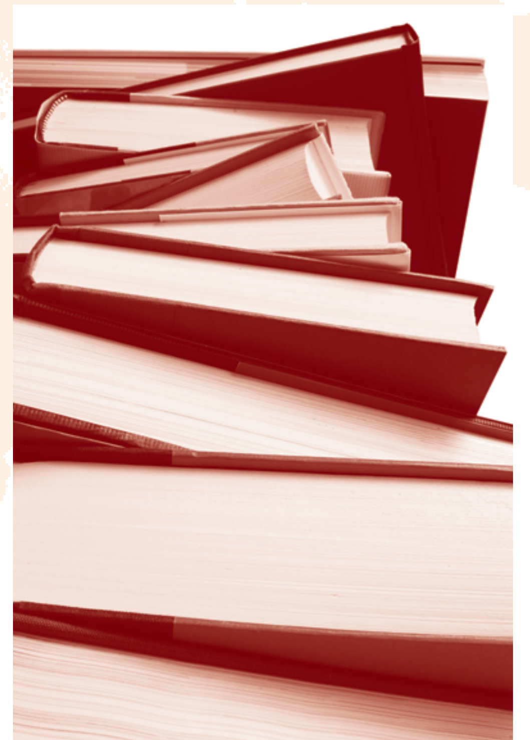
VAD-BERICHTEN



Net zoals de vorige jaren verschenen er in 2006 vijf **VAD-berichten**, met name in februari, april, juni, september en december. Dit tijdschrift wordt gratis verstuurd naar de VAD-leden en andere geïnteresseerden. Het telt 2 175 abonnees. Met de VAD-berichten brengen we verslag uit over de werking van VAD, initiatieven van de VAD-leden, onderzoeksprojecten, boeken en websites over de alcohol- en drugthematiek,…

BIBLIOTHEEK

VAD beschikt over een ruime vakbibliotheek, waarin meer dan 10 000 boeken en een honderdtal tijdschriften ter beschikking worden gesteld. Wie de bibliotheek bezoekt, kan een beroep doen op een bibliothecaris voor assistentie bij opzoekingen. Aan professionelen worden literatuurlijsten op maat geleverd. Alhoewel het aantal uitleningen van boeken blijft stijgen, evolueert de bibliotheek verder naar een hybride informatieservice, waarin naast traditionele informatiedragers digitale collecties worden aangeboden. Via de website van VAD kunnen, behalve de boekencatalogus, een digitale bibliotheek met links naar full-textdocumenten en een databank met beschrijvingen van wetteksten worden geraadpleegd. In 2006 telden we 392 externe bibliotheekbezoekers, 905 ontleningen en 2 545 consultaties via de website. Op internationaal vlak participeerde de bibliotheek aan het Elisad Gateway project (zie ook p.7), waarbij een Europese portaalsite voor websites over alcohol en andere drugs wordt ontwikkeld. VAD leverde 45 beschrijvingen van Vlaamse websites.



De bibliotheek is voor het publiek toegankelijk van maandag tot donderdag, van 13u30 tot 16u30.

DEELNAME AAN STUDIEDAGEN EN CONGRESSEN

In 2006 was VAD aanwezig op 39 studiedagen of congressen en participeerde ze op vraag van verschillende nationale en internationale organisaties aan 62 overleggroepen, wat zich vertaalde in 186 bijeenkomsten.

AD-HOC-VRAGEN, ADVIES EN BEGELEIDING

VAD krijgt dagelijks per telefoon, e-mail, post en fax vragen van zowel intermediairen, overheidsmedewerkers en medewerkers uit de alcohol- en drugsector als van het grote publiek. In 2006 behandelden we ongeveer 3 848 adviesvragen. Daarnaast kreeg VAD van journalisten 92 ad-hocvragen, los van de door VAD georganiseerde persconferenties of uitgestuurde persberichten.
In 2006 werd ook samengewerkt met studenten, onder andere voor stage-opdrachten en leerprojecten.



Alcohol en andere drugs maken deel uit van het studentenleven. Bovendien is de kans groot dat studenten er ook in hun toekomstige job mee geconfronteerd zullen worden.
De afgelopen jaren kreeg VAD een toenemend aantal vragen van studenten in het kader van stages, opdrachten, papers, thesissen,… Bij De DrugLijn komen dan weer vragen terecht van studenten over eigen middelengebruik of dat van vrienden.
VAD wil studenten sneller wegwijs maken in deze problematiek. Daarom werd een elektronische pagina aangemaakt – www.vad.be/hogeronderwijs.html – met tal van aanknopingspunten voor studenten die zich vragen stellen over hun eigen gebruik, het gebruik van vrienden,… en voor studenten die informatie nodig hebben in het kader van hun opleiding. Via deze pagina vinden studenten ook de weg naar http://campus.dokeos.com/index.php, waar VAD een online-introductiepakket met theorie en oefeningen aanmaakte.

ADVIESGROEP DRUGBELEID & EXPERTENGROEP ALCOHOL

VAD richtte in 2001 de Adviesgroep Drugbeleid op, gemandateerd vanuit de Raad van Bestuur om met het werkveld concrete standpunten inzake de Federale Drugnota en het drugbeleid voor te bereiden en kenbaar te maken. Op de agenda van 2006 stonden substitutie en registratie, gecontroleerde heroïneverstrekking en onderzoeksvragen.

In 2006 richtte VAD de ad-hoc-Expertengroep alcohol op, bestaande uit geïnteresseerde leden van de adviesgroep en alcoholdeskundigen uit de ledenorganisaties. Doelstelling is reflectie op trends en knelpunten met betrekking tot alcoholconsumptie en -problemen en op basis daarvan strategieën bepalen. In 2006 passeerden de volgende thema's de revue: begrippenkader en risicocriteria voor problematisch alcoholgebruik, bespreking van een voorontwerp van het Nationaal Alcohol Actieplan en ten slotte de voorbereiding van de Vlaamse Gezondheidsconferentie.

WERKWIJZE®-VORMINGSAANBOD

Werkwijze®
najaar 2006
vormingsaanbod over alcohol en drugs
preventie [VAD]
hulpverlening [VAD - VVBV]
VAD

Werkwijze® is het vormingsaanbod van VAD. Doelgroep zijn preventiewerkers, hulpverleners en intermediairen. Welke vormingen er in 2006 plaatsvonden, leest u op p.8, 9, 10 en 11.

Tweemaal per jaar verschijnt er een Werkwijze®-brochure met een overzicht van alle vormingen. Daarnaast organiseert VAD ook vormingen op maat.

VAD-INFOSESSIE

Op 25 april 2006 vond de VAD-infosessie plaats, waarop traditiegetrouw een aantal recente publicaties en onderzoeksresultaten bekendgemaakt en enkele actuele items belicht en bediscussieerd werden. Op de agenda stonden 'Drugpreventie: een kijk op onderzoeksresultaten en kanttekeningen bij juridische kwesties', 'Middelengebruik bij studenten: heiligt het doel de middelen?', 'Onderzoeksresultaten studentenbevraging. Wat moet een preventiewerker daarmee?', 'Kanttekeningen bij het testen op het werk' en 'Impact van de wet op de privacy binnen de onderwijscontext'.

VAD-STUDIEDAG

Op 27 oktober 2006 namen 280 personen deel aan de jaarlijkse studiedag van VAD in het Vlaams Parlement te Brussel. Op het programma stonden vijf uiteenzettingen: 'Cannabis als risicofactor voor de ontwikkeling van schizofrenie', 'Residentieel geïntegreerde behandeling voor patiënten met een dubbeldiagnose', 'Partydrugs, een wereld apart?', 'Preventief werken met minder-verbale werkvormen' en 'Gecontroleerde heroïneverstrekking'.



Na afloop konden de deelnemers de dag evalueren. De scores voor 'ontmoetingsmoment' en 'interessant' waren hoog. We zijn dan ook in 2006 nog gestart met de voorbereiding van de VAD-studiedag 2007, die op 21 november zal plaatsvinden en in het teken van vroeginterventie zal staan.